

Jordbruksutskottets betänkande

1978/79:35

med anledning av propositionen 1978/79:205 med förslag till renhållningslag, m. m. jämte motioner

Propositionen

I propositionen 1978/79:205 har regeringen (jordbruksdepartementet) föreslagit riksdagen att antaga förslag till

1. renhållningslag,
2. lag om ändring i miljöskyddslagen (1969:387).
3. lag om ändring i hälsovårdsstadgan (1958:663).

Propositionens huvudsakliga innehåll

I propositionen föreslås ändringar i renhållningslagstiftningen som ger kommunerna stor frihet att utforma renhållningsverksamheten inom kommunerna efter lokala förhållanden. Förslaget öppnar samtidigt möjlighet för kommunmedlemmarna att i större utsträckning än f. n. påverka utformningen av renhållningen.

Bestämmelserna om renhållning, som f. n. är uppdelade på flera författningar, förs samman i en lag, renhållningslagen.

De vid propositionen fogade lagförslagen har följande lydelse.

1 Förslag till Renhållningslag

Härigenom föreskrivs följande.

Inledande bestämmelser

1 § Med hushållsavfall avses i denna lag avfall och orenlighet som härrör från hushåll och därmed jämförligt avfall.

Med hantering avses i lagen uppsamling, förvaring, bortforsling och slutligt omhändertagande.

2 § Utöver föreskrifterna i denna lag finns föreskrifter om avfallshandtering i författningar om miljöskydd och om hälso- och miljöfarliga varor samt i andra författningar.

Utan hinder av denna lag kan regeringen eller en myndighet, som regeringen bestämmer, beträffande försvarsmakten meddela särskilda föreskrifter i frågor som avses i lagen.

Allmän aktsamhetsregel

3 § Avfall skall hanteras på sådant sätt att det inte uppkommer olägenhet från hälso- och miljövärdssynpunkt. Utrymmen, behållare och andra anordningar för hanteringen skall vara så beskaffade och skall skötas på sådant sätt att olägenhet inte uppstår.

Regeringen meddelar närmare föreskrifter om avfallshandteringen. Regeringen får överlåta åt en myndighet eller åt kommunerna att meddela sådana föreskrifter.

Bortforsling

4 § Varje kommun skall svara för att hushållsavfall inom kommunen forslas till behandlingsanläggning i den utsträckning som behövs för att tillgodose såväl allmänna hälso- och miljövärdskrav som enskilda intressen.

När kommunen planlägger och beslutar hur skyldigheten enligt första stycket skall fullgöras, skall hänsyn tas till fastighetsinnehavarnas möjligheter att själva ta hand om avfallet på ett från hälso- och miljövärdssynpunkt godtagbart sätt. Kommunen skall vidare beakta att bortforslingen anpassas till behovet för olika slag av bebyggelse.

5 § Kommunen är skyldig att tillse att behandlingsanläggning för hushållsavfall från kommunen finns att tillgå.

6 § Regeringen får föreskriva att annat avfall inom kommunen än hushållsavfall skall forslas bort genom kommunens försorg. Regeringen får överlåta åt en myndighet eller åt kommunerna att meddela sådana föreskrifter.

7 § När avfall skall forslas bort genom kommunens försorg, får avfallet inte grävas ned, komposteras eller på annat sätt slutligt omhändertas av fastighetsinnehavaren.

Skall avfall förslas bort genom kommunens försorg får inte någon annan än den som kommunen anlitar för ändamålet ta befattning med bortforslingen.

8 § Är det av särskild betydelse från återvinningssynpunkt, får regeringen föreskriva att visst slag av avfall som skall förslas bort genom kommunens försorg skall förvaras skilt från annat avfall i avvaktan på bortforsling och meddela de bestämmelser som behövs för ändamålet. Regeringen får överlåta åt en myndighet eller åt kommunerna att meddela sådana föreskrifter.

Kommunal renhållningsordning

9 § För varje kommun skall finnas en renhållningsordning som upptar de föreskrifter som skall gälla för bortforsling av hushållsavfall inom kommunen. I renhållningsordningen skall anges från vilka områden, fastigheter eller uppsamlingsställen som bortforsling skall ske, vilka slag av hushållsavfall som skall förslas bort, hur ofta bortforsling skall ske och hur verksamheten i övrigt skall vara anordnad.

I renhållningsordningen skall föreskrivas under vilka förutsättningar undantag kan medges från renhållningsordningens föreskrifter. Frågor om undantag prövas av hälsovardsnämnden.

10 § Renhållningsordningen skall antas av kommunfullmäktige.

11 § När ett förslag till renhållningsordning upprättas, skall kommunen på lämpligt sätt och i skälig omfattning samråda med de fastighetsinnehavare och myndigheter som kan ha ett väsentligt intresse i saken.

Innan förslaget till renhållningsordning antas, skall det ställas ut till granskning under minst fyra veckor.

12 § Kungörelse om förslagets utställande skall utfärdas i ortstidning före utställningstidens början.

Av kungörelsen skall framgå förslagets huvudsakliga innebörd, var det finns att tillgå och inom vilken tid och till vem erinringar mot förslaget skall framställas.

13 § Bestämmelserna i 11 och 12 §§ gäller även i fråga om ändringar i en renhållningsordning.

Om ett förslag till ändring i renhållningsordningen berör endast ett mindre antal fastighetsinnehavare eller ändringen annars är av begränsad omfattning, får kommunen underlåta att ställa ut ändringsförslaget.

14 § Kommunen är skyldig att, utöver vad som följer av renhållningsordningen, forsla bort hushållsavfall, om fastighetsinnehavaren begär det och det inte är oskäligt med hänsyn till omständigheterna.

Frågor om sådan bortforsling prövas av den kommunala nämnd som kommunfullmäktige bestämmer.

Avgifter

15 § Kommunen får föreskriva att avgift skall erläggas för sådan bortforsling och sådant slutligt omhändertagande av avfall som sker genom

kommunens försorg enligt denna lag. Avgiften skall enligt kommunens bestämmande erläggas till kommunen eller till den som utför renhållningen.

16 § Avgiften skall vara årlig eller på annat sätt periodisk. Den skall bestämmas till högst det belopp som behövs för att täcka nödvändiga kapital- och driftskostnader för renhållningen. Från dessa kostnader skall avräknas kostnaderna för vad som kan belöpa på användning av anläggningar eller utrustning för annat ändamål än renhållning.

Om kommunen uppdrar åt annan att utföra renhållningen, får avtalet med denne läggas till grund för beräkning av avgiften, om inte kostnaden därigenom blir väsentligt högre än om kommunen själv utför renhållningen.

17 § Avgiften skall utgå enligt taxa, som antas av kommunfullmäktige.

I taxan skall anges hur avgiften skall bestämmas när taxan saknar tillämplig bestämmelse om avgift. Därvid skall de grunder som anges i 16 § beaktas.

Taxan skall innehålla föreskrifter om vem som är avgiftsskyldig och till vem avgiften skall erläggas.

Särskilda bestämmelser

18 § Kommunen skall inom områden med stadsplan fullgöra den skyldighet som föreskrivs i 3 § allmänna ordningsstadgan (1956: 617) att hålla ren gata, torg, park och annan sådan allmän plats samt allmän väg. På sådan allmän plats och på allmän väg inom områden med stadsplan skall kommunen även röja snö, skaffa undan snö och is, sanda eller vidta annan åtgärd för att motverka halka, föra bort sand och annat som påförts till motverkande av halka samt rensa och tina upp rännstensbrunn och ledning som förbinder sådan brunn med allmän avloppsledning. Inom områden med byggnadsplan skall kommunen fullgöra motsvarande skyldighet i fråga om allmän väg. Skyldighet att vidta åtgärd som sagts nu gäller dock inte i den mån åtgärden skall vidtas av staten som väghållare.

När särskilda skäl föreligger, får regeringen på framställning av kommunen medge undantag från första stycket.

19 § Kommunen kan ålägga den som äger en fastighet inom ett område med fastställd stadsplan eller som i stället för ägaren är skattskyldig för fastigheten enligt kommunalskattelagen (1928: 370) att fullgöra skyldighet som anges i 18 § första stycket i fråga om gångbana eller annat utrymme utanför fastigheten som behövs för gångtrafiken.

Har person som avses i första stycket inte tidigare haft sådan skyldighet, skall kommunens beslut underställas länsstyrelsen.

20 § Har på annan plats utomhus än som avses i 18 § där allmänheten får fritt färdas skräpats ned eller annars osnyggats, åligger det kommunen att återställa platsen i sådant skick som med hänsyn till ortsförhållandena, platsens belägenhet och omständigheterna i övrigt tillgodoser skäliga anspråk.

Bestämmelserna i första stycket skall inte tillämpas, om skyldigheten enligt lag eller annan författning eller särskilda föreskrifter skall fullgöras av annan.

Tillsyn

21 § Tillsynen över efterlevnaden av denna lag och med stöd av lagen meddelade föreskrifter utövas inom kommunen av hälsovårdsnämnden. om inte regeringen bestämmer annat. Länsstyrelsen utövar tillsynen inom länet.

22 § För tillsynen har kommunal nämnd som är tillsynsmyndighet rätt att få tillträde till byggnader, lokaler och områden.

Det åligger polismyndighet att lämna det biträde som behövs för tillsynen.

23 § Kommunal nämnd som är tillsynsmyndighet får meddela förelägganden eller förbud som uppenbart behövs för att denna lag eller föreskrifter som har meddelats med stöd av lagen skall efterlevas.

I ett beslut om föreläggande eller förbud kan vite sättas ut. Frågan om utdömande av vitet prövas av länsstyrelsen.

Iakttas inte ett föreläggande, får nämnden låta vidta åtgärden på den försumliges bekostnad.

Ansvar och besvär m. m.

24 § Den som uppsåtligen eller av oaktsamhet bryter mot 7 § första stycket eller som yrkesmässigt eller annars i större omfattning samlar in och forslar bort avfall i strid mot 7 § andra stycket döms till böter.

25 § Kommunal nämnd som är tillsynsmyndighet får förordna att dess beslut skall lända till efterrättelse utan hinder av förd talan.

26 § En kommunal nämnds beslut enligt denna lag överklagas hos länsstyrelsen genom besvär.

Länsstyrelsens beslut överklagas hos kammarrätten genom besvär. Regeringen kan dock föreskriva att vissa beslut skall överklagas hos regeringen genom besvär.

1. Denna lag träder i kraft den 1 januari 1980 då lagen (1965: 54) om kommunala renhållningsavgifter och kommunala renhållningslagen (1970: 892) skall upphöra att gälla.

2. Renhållningsordningar skall ha antagits före den 1 januari 1981.

3. Föreskrifter om avgift som har meddelats med stöd av lagen (1965: 54) om kommunala renhållningsavgifter skall fortfarande gälla.

4. Bestämmelsen i 4 § första stycket kommunala renhållningslagen om befogenhet för regeringen eller myndighet som regeringen bestämmer att meddela föreskrifter om undantag från kommunens bortforslingsskyldighet skall tillämpas till dess kommunen har antagit en renhållningsordning och beslutet härom har vunnit laga kraft.

5. Har före nya lagens ikraftträdande med stöd av 4 § första stycket kommunala renhållningslagen meddelats beslut om undantag från kommunens bortforslingsskyldighet, skall beslutet gälla tills vidare dock längst till dess att kommunen har antagit en renhållningsordning och beslutet härom har vunnit laga kraft.

6. Förekommer i lag eller annan författning hänvisning till föreskrift som har ersatts genom en bestämmelse i denna lag, tillämpas i stället den nya bestämmelsen.

2 Förslag till

Lag om ändring i miljöskyddslagen (1969: 387)

Härigenom föreskrivs att 22 § miljöskyddslagen (1969: 387)¹ skall ha nedan angivna lydelse.

Nuvarande lydelse

Den som fått tillstånd enligt denna lag till miljöfarlig verksamhet kan ej på grund av bestämmelse i lagen eller i hälsovårdsstadgan *den 19 december 1958 (nr 663)* åläggas att upphöra med verksamheten eller att med avseende på denna vidtaga försiktighetsmått utöver vad som anges i tillståndsbeslutet, om ej annat följer av 23–25 § eller 40 § andra stycket.

Föreslagen lydelse

22 §

Den som fått tillstånd enligt denna lag till miljöfarlig verksamhet kan ej på grund av bestämmelse i lagen eller i hälsovårdsstadgan *(1958: 663) eller i renhållningslagen (1979: 000)* åläggas att upphöra med verksamheten eller att med avseende på denna vidtaga försiktighetsmått utöver vad som anges i tillståndsbeslutet, om ej annat följer av 23–25 § eller 40 § andra stycket.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1980.

3 Förslag till

Lag om ändring i hälsovårdsstadgan (1958: 663)

Härigenom föreskrivs i fråga om hälsovårdsstadgan (1958: 663), dels att 47–49, 51 och 52 §§ samt 83 § 7 skall upphöra att gälla, dels att 65 § skall ha nedan angivna lydelse.

Nuvarande lydelse

De ytterligare föreskrifter avseende allmänna hälsovården, som för kommun eller del därav *finnas erforderliga* utöver denna stadga, meddelas i lokal hälsovårdsordning.

Sådan föreskrift *må icke* avse förhållande, som reglerats genom annan allmän författning än denna stadga *eller 4 § andra stycket kommunala renhållningslagen den 17 december 1971 (nr 892)*. Vid meddelande av föreskrift skall tillses,

Föreslagen lydelse

65 §²

De ytterligare föreskrifter avseende allmänna hälsovården, som för kommun eller del därav *kan behövas* utöver denna stadga, meddelas i lokal hälsovårdsordning.

Sådan föreskrift *får inte* avse förhållande, som reglerats genom annan allmän författning än denna stadga. Vid meddelande av föreskrift skall tillses, att därigenom *inte* läggs onödigt tvång på allmänheten eller *annars görs* obefogad inskränkning i den enskildes frihet.

¹ Lagen omtryckt 1972: 782.

² Senaste lydelse 1970: 896.

*Nuvarande lydelse**Föreslagen lydelse*

att därigenom *icke läggas* onödigt tvång på allmänheten eller *eljest* göres obefogad inskränkning i den enskildes frihet.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1980.

Föreskrifter eller beslut om hantering av avfall som har meddelats med stöd av 65 eller 66 § hälsöversynsstadgan skall fortfarande gälla. Avser föreskrifterna eller besluten bortforsling av hushållsavfall, skall de dock gälla längst till dess att kommunen enligt renhållningslagen (1979: 900) har antagit en renhållningsordning och beslutet härom har vunnit laga kraft.

Motionerna

I detta betänkande har utskottet behandlat

dels de under allmänna motionstiden 1979 väckta motionerna

1978/79:540 av Yngve Nyquist m. fl. (s) vari hemställs att riksdagen hos regeringen begär en skyndsam översyn av möjligheterna att skapa såväl en ändamålsenlig hantering av järnskrot i avfallsanläggningar som mottagningskapacitet i stålverken för sådant järnskrot såsom en framtida råvaruresurs,

1978/79:757 av Rune Torwald och Maj Pehrsson (båda c) vari hemställs att riksdagen begär att regeringen snarast framlägger förslag till ny renhållningslagstiftning i huvudsaklig överensstämmelse med renhållningskommitténs förslag så att den nya lagstiftningen om möjligt kan träda i kraft fr. o. m. den 1 januari 1980,

1978/79:1977 av Karl Leuchovius m. fl. (m) vari hemställs att riksdagen beslutar antaga följande i bilaga 1 till utskottets betänkande intagna lagförslag,

1978/79:1986 av Martin Olsson (c) vari hemställs att riksdagen hos regeringen begär utredning om att belägga papper, som tillverkas av virkesråvara och försäljs inom landet, med en återvinningsavgift i syfte att stimulera utnyttjande av returpapper,

dels de med anledning av propositionen väckta motionerna

1978/79:2667 av Rune Torwald m. fl. (c) vari hemställs att riksdagen 1. uttalar sin anslutning till renhållningskommitténs målsättningspolicy för anordnande av kommunal renhållning, 2. antar renhållningslagen med de ändringar i paragraferna 4, 7 och 9 som föreslagits i denna motion, 3. som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts beträffande hämtning i glesbygden av latrin och slam etc.,

1978/79:2681 av Hans Wachtmeister m. fl. (m) vari hemställs

1. att riksdagen antar det vid propositionen fogade förslaget till Renhållningslag med den ändring att 1, 4, 7 och 9 §§ erhåller följande lydelse:

1 § Med hushållsavfall — — — jämförligt avfall.

Med hantering avses i lagen insamling, förvaring, bortforsling och slutligt omhändertagande.

4 § Varje kommun — — — enskilda intressen.

När kommunen — — — av bebyggelse. I glesbebyggelse bör undantag enligt 9 § från bortforslingsskyldighet medges om inte detta medför sanitär olägenhet.

7 § När avfallet skall forslas bort genom kommunens försorg, får avfallet inte grävas ned, komposteras eller på annat sätt slutligt omhändertas av fastighetsinnehavaren såvida inte detta sker i ringa utsträckning och inte medför sanitär olägenhet. Skall avfall — — — med bortforslingen.

9 § För varje — — — vara anordnad.

Frågor om undantag från renhållningsordningens föreskrifter prövas av hälsovårdsnämnden med stöd av vad som sägs i 4 §.

24 § (Utgår)

25 § blir 24 §

26 § blir 25 §

2. att riksdagen uttalar att avgift för sophämtning m. m. inte skall tas ut när det varaktigt inte uppstår något avfall för avhämtning på en fastighet.

dels den med anledning av propositionen 1978/79:111 om åtgärder mot krångel och onödig byråkrati m. m. väckta motionen

1978/79:2461 av Gösta Bohman m. fl. (m) vari hemställs att riksdagen beslutar — för den händelse i annat sammanhang framfört yrkande om bifall till motionen 1978/79:1977 icke av riksdagen godtas — dels att enskild fastighetsägare i glesbygd skall ha rätt att föranstalta om omhändertagande av på fastigheten uppkommande avfall för så vitt det inte kan visas att uppenbara sanitära olägenheter uppkommer, dels att kommuner icke skall äga rätt att kräva avgifter i sådana fall, då något avfall icke står att hämta.

Utskottet

Inledning

Bestämmelser om renhållning finns f. n. i olika författningar. Av intresse i detta sammanhang är främst hälsovårdsstadgan (1958:663) och kommunala renhållningslagen (1970:892). Kommunens rätt av ta ut avgifter för renhållningen regleras i lagen (1965:54) om kommunala renhållningsavgifter.

I hälsovårdsstadgan finns bestämmelser som bl. a. reglerar den enskildes skyldigheter i fråga om avfallshanteringen. Av allmängiltig karaktär är bestämmelserna om att avfall som förekommer vid bebyggelse skall samlas upp och omedelbart forslas bort eller förvaras så att sanitär olägenhet inte uppstår. Kommunen kan enligt hälsovårdsstadgan anta lokal hälsovårdsordning med kompletterande föreskrifter om den enskildes hantering av avfall. Lokal hälsovårdsordning skall utarbetas med ledning av en normalhälsovårdsordning. I normalhälsovårdsordningen föreskrivs att orenlighet och avfall som det åligger kommunen att forsla bort inte får komposteras, brännas eller på annat sätt slutligt behandlas av fastighetsägaren (det s. k. behandlingsförbudet). Kommunen kan i enskilda fall medge undantag från behandlingsförbudet.

Enligt kommunala renhållningslagen är varje kommun skyldig att forsla bort hushållsavfall från hela kommunens område (det s. k. obligatoriska kommunala renhållningsmonopolet). I syfte att underlätta tillämpningen av lagen genomfördes med verkan från den 1 januari 1975 vissa ändringar i lagen. Genom ett tillägg till renhållningslagen har regeringen sålunda fått ett bemyndigande att föreskriva undantag från kommunens hämtningsskyldighet. Med stöd av detta bemyndigande har kommunerna medgivits vissa begränsade möjligheter att anpassa hämtningen till lokala behov av sådan hämtning. Länsstyrelsen kan dessutom i andra fall än som nu har nämnts befria kommunen från hämtningsskyldighet.

På grund av den kritik som framförts mot renhållningslagstiftningen och dess tillämpning tillsatte regeringen år 1977 en kommitté – renhållningskommittén – med uppdrag att se över lagstiftningen. Kommittén lade i mars 1978 fram betänkandet (SOU 1978:24) Ny renhållningslagstiftning. Förslaget innebär i huvudsak å ena sidan att kommunerna ges vidgade befogenheter att besluta om den närmare omfattningen av renhållningsverksamheten och å andra sidan att fastighetsinnehavarna i glesbygden själva får avgöra om de har behov av att anlita kommunens renhållningsservice eller vill omhänderta avfallet själva.

Allmänt om grunderna för en reviderad renhållningslagstiftning

I propositionen framhålls inledningsvis att även om många kommuner numera tycks ha funnit formerna för en effektivare renhållningsorganisation med en gentemot fastighetsägarna smidig tillämpning har kritiken mot

lagstiftningens tillämpning ändå fortsatt. Kritiken har då oftast gällt tillämpningen inom glesbygds- och fritidshusområden. Bl. a. har pekats på att den enskildes möjligheter att påverka utformningen av renhållningen inom kommunen är bristfällig. Föredraganden anser att denna kritik i viss mån är befogad varför det finns anledning att vidta ytterligare åtgärder för att förbättra möjligheterna att anpassa renhållningen till lokala och individuella behov.

Föredraganden anför vidare att renhållningskommitténs förslag att ge fastighetsinnehavare utanför renhållningstätort en i det närmaste fullständig frihet att själva ta hand om sitt avfall avstyrkts av flertalet remissinstanser. Med hänvisning till vad remissinstanserna anfört framhålls i propositionen flera skäl mot kommitténs förslag. Bl. a. pekas på risken att många fastighetsinnehavare av kostnadsskäl väljer att ställa sig utanför den kommunala renhållningen trots att de saknar möjligheter att på ett godtagbart sätt ta hand om sitt avfall. Kommittéförslaget innebär därför risk för ökad nedskräpning och en återgång till de förhållanden som rådde före renhållningslagens ikraftträdande förutom andra negativa konsekvenser. Föredraganden anser sig därför inte kunna godta förslaget i denna del utan anser att andra lösningar måste väljas. Dessutom bör ansvaret för renhållningen i högre grad än vad kommittén föreslagit föras över på kommunerna.

I propositionen föreslås sålunda att bestämmelserna om renhållningen förs samman i en lag, renhållningslagen. Den nya lagen bör enligt förslaget ges formen av en ramlag med allmänt hållna bestämmelser som ger kommunerna stor frihet att utforma renhållningsverksamheten inom kommunerna efter lokala förhållanden. Förslaget öppnar samtidigt möjlighet för kommunmedlemmarna att i större utsträckning än f. n. påverka utformningen av renhållningen.

Enligt lagförslaget skall kommunerna svara för att hushållsavfall inom kommunerna forslas bort i den utsträckning som behövs för att tillgodose såväl allmänna hälso- och miljövårdskrav som de enskildas behov av renhållningsservice. När kommunen planlägger och beslutar hur denna skyldighet skall fullgöras skall kommunen ta tillbörlig hänsyn till om fastighetsinnehavarna själva kan ta hand om avfallet på ett från hälso- och miljövårdssynpunkt godtagbart sätt.

Kommunens föreskrifter om vad som skall gälla i fråga om bortforslingen av hushållsavfall skall enligt förslaget skrivas in i en renhållningsordning. Denna renhållningsordning som skall antas av kommunfullmäktige, blir rättsligt avgörande för både kommunens och kommuninvånarnas rättigheter och skyldigheter.

Kommuninvånarnas möjligheter att få inflytande på renhållningsverksamheten tillgodoses enligt lagförslaget genom att kommunerna när de upprättar förslaget till renhållningsordning på lämpligt sätt och i skälig omfattning samråder med berörda fastighetsägare. Dessutom skall förslaget

till renhållningsordning innan det antas av kommunfullmäktige ställas ut.

Utskottet har funnit lämpligt att i detta sammanhang först behandla de under den allmänna motionstiden 1979 väckta motionerna 757 och 1977.

I den förstnämnda motionen framhålls att renhållningskommitténs förslag till ny renhållningslagstiftning – med beaktande av vad remissinstanserna anfört – bör kunna läggas till grund för en ändrad lagstiftning. Motionärerna hemställer att riksdagen begär att regeringen snarast framlägger förslag till ny renhållningslagstiftning i huvudsaklig överensstämmelse med renhållningskommitténs förslag så att den nya lagstiftningen om möjligt kan träda i kraft fr. o. m. den 1 januari 1980.

I motionen 1977 framhålls att kritiken mot renhållningskommitténs förslag i stor utsträckning rör kommittéförslagets grundtanke att enskilda medborgare i vissa fall utan dispensprövning skall ha rätt att ta hand om avfall. Motionärerna tillbakavisar denna kritik och hemställer att kommitténs förslag till ny renhållningslagstiftning skall antas.

Utskottet ansluter sig till vad föredraganden anfört om behovet av ny renhållningslagstiftning. De principer som lagförslaget bygger på utgör enligt utskottets mening en rimlig avvägning mellan enskilda och allmänna intressen. Utskottet finner därför inte anledning att frånga regeringens förslag som grund för en reviderad renhållningslagstiftning. Motionerna 757 och 1977 avstyrks således.

I motionen 2667, yrkandet 1, påpekas att propositionen saknar en målsättning av det slag som utgjorde underlaget för renhållningskommitténs förslag. Motionärerna yrkar därför att riksdagen ansluter sig till kommitténs målsättningspolicy för anordnande av kommunal renhållning som den kommit till uttryck enligt följande:

Från ekologisk synpunkt måste det sålunda vara riktigare att det komposterbara avfallet får stanna på den fastighet där det i huvudsak uppkommit och används till foder eller gödsel. Långväga soptransporter i glesbygden anses vidare utgöra ett onödigt slöseri med energi. En förutsättning för att den enskilde fastighetsinnehavaren själv skall få ta hand om sitt hushållsavfall bör enligt kommittén vara att behandlingen kan ske på ett från sanitär synpunkt och miljövärdssynpunkt godtagbart sätt. Om detta krav uppfylls, finns det enligt kommittén inte någon anledning att tvinga fastighetsinnehavaren att leverera avfallet till kommunen.

I samma motion berörs även frågan om hämtning i glesbygd av latrin och slam. Enligt motionärerna är det ett känt förhållande att slam från tätorternas avloppsanläggningar är bemängt med tungmetaller varför jordbrukarna är tveksamma till att använda detta slam som gödsel på sina åkrar. Mot denna bakgrund borde kommunerna eftersträva att jordbrukare i glesbygden åtar sig att hämta latrin och slam i sitt närområde och tillgodogör sig detta som gödsel på sina åkrar. Motionärerna yrkar under punkten 3 i motionen att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad som anförts i motionen i denna del.

Utskottet vill erinra om att frågan om återvinning och omhändertagande av avfall ingående behandlades vid riksmötet 1975 i samband med behandlingen av vissa i prop. 1975:32 framlagda förslag i ämnet. Såväl från regeringens som riksdagens sida (JoU 1975:10) betonades därvid att avfall är en resurs som i största möjliga utsträckning skall användas på nytt. Sparsamhet, hushållning och återanvändning borde vara grundläggande för vårt utnyttjande av naturresurser och för inriktningen av vår råvaruproduktion. Riksdagen har även vid flera andra tillfällen framhållit vikten av att återanvändningsprincipen bör utgöra grunden för avfallshanteringen.

Vad gäller möjligheterna att omhänderta slam, latrin och annat avfall på den egna fastigheten eller närbelägna jordbruksfastigheter måste enligt utskottets mening denna fråga bedömas med hänsyn till de lokala förhållandena. En förutsättning måste därvid vara att omhändertagandet kan ske på ett från hälso- och miljövårdssynpunkt godtagbart sätt. Regeringens förslag ger emellertid kommunerna goda förutsättningar att organisera renhållningen med beaktande av de enskildas möjligheter att återvinna sitt avfall. Det är enligt utskottets uppfattning angeläget att kommunerna vid planeringen av renhållningen verkligen kommer att beakta denna möjlighet att återvinna och nyttiggöra avfallet.

Enligt utskottets mening bör motionen 2667, yrkandena 1 och 3, kunna anses besvarad med vad utskottet här har anfört.

I det följande återkommer utskottet till vissa speciella återvinningsfrågor i samband med behandlingen av motionerna 540 och 1986.

Förslaget till ny renhållningslag

Inledande bestämmelser

I 1 § andra stycket lagförslaget definieras begreppet "hantering". Med hantering avses "uppsamling, förvaring, bortforsling och slutligt omhändertagande" av avfall.

I motionen 2681 hemställer motionärerna i anslutning till 1 § andra stycket lagförslaget att ordet "uppsamling" ersätts med ordet "insamling".

Utskottet vill erinra om att ordet "uppsamling" används i bl. a. 47 § hälsovårdsstadgan i samma betydelse som i förevarande stadgande i lagförslaget. Enligt utskottets mening saknas därför anledning att ändra terminologin i berört hänseende. Motionen 2681 avstyrks därför såvitt avser 1 § lagförslaget.

Bortforsling och kommunal renhållningsordning m. m.

I 4 § första stycket lagförslaget fastläggs ramen för kommunens skyldighet att forsla bort avfall. När kommunen planlägger och beslutar hur denna skyldighet skall fullgöras skall enligt paragrafens andra stycke skälig hänsyn tas till fastighetsinnehavarnas möjligheter att själva ta hand om avfallet. Bortforslingen skall vidare anpassas till behovet för olika slag av bebyggelse.

Som tidigare anförts skall för varje kommun finnas en renhållningsordning som upptar de föreskrifter i olika avseenden som skall gälla för bortforsling av hushållsavfall inom kommunen. Detta framgår av 9 § första stycket i lagförslaget.

I renhållningsordningen skall enligt 9 § andra stycket föreskrivas under vilka förutsättningar undantag kan medges från föreskrifterna i renhållningsordningen. Frågan om undantag i det enskilda fallet skall prövas av hälsovårdsnämnden. I anslutning till denna bestämmelse uttalas i propositionen att renhållningsordningen bör utformas med hänsyn till de enskilda kommuninvånarnas intressen. Enligt föredraganden torde det dock inte vara möjligt att i renhållningsordningen beakta omständigheterna i varje enskilt fall. Det bör därför finnas möjlighet att medge undantag från föreskrifterna i renhållningsordningen. Det kan exempelvis framstå som omotiverat att en enskild med ett litet hushåll och möjligheter att själv omhänderta sitt avfall på ett godtagbart sätt skall vara tvungen att lämna avfallet till kommunen därför att det i övrigt föreligger behov av kommunal avfallshämtning inom området i fråga. Enligt föredraganden bör en fastighetsinnehavare med s. k. multrumanläggning normalt kunna ta hand om sitt komposterbara avfall. Likaså föreligger det särskilda förutsättningar att omhänderta avfall på jordbruksfastigheter med djurhållning. Därtill kommer att förhållandena förändras samtidigt som bostadsbebyggelsen förändras. I propositionen framhålls att behovet och förutsättningarna att medge undantag är vitt skilda i olika kommuner t. ex. å ena sidan i storstadskommuner och å andra sidan i kommuner med stora glesbygdsområden. Med hänsyn härtill bör det ankomma på kommunerna att genom föreskrifter i renhållningsordningen ange under vilka förutsättningar undantag från renhållningsordningens bortforslingsbestämmelser kan medges. Föredraganden understryker dock att denna möjlighet till undantag bör ses som ett komplement till renhållningsordningen. Under förutsättning att renhållningsordningen utformas med tillbörlig hänsyn till de enskildas önskemål, torde enligt föredragandens mening behovet av att meddela dispenser bli begränsat.

I motionen 2667, yrkandet 2, hemställs dels att i 4 § andra stycket lagförslaget infogas ordet "avgörande" mellan orden "skall" och "hänsyn", dels att 9 § andra stycket lagförslaget utformas så att dispens skall lämnas fastighetsinnehavare med s. k. multumanläggning eller innehavare av jordbruksfastighet med djurhållning. Motionärerna yrkar att generell dispens från

hämtning av trädgårdsavfall skall lämnas dem som anordnar godtagbar kompost på sina fastigheter. Enligt motionen är det vidare opraktiskt att i renhållningsordningen fixera uppsamlingsställena.

I motionen 2681 framhålls, såvitt avser 4 och 9 §§ lagförslaget, att människor i glesbygd som själva kan ta hand om sitt avfall utan att sanitär olägenhet uppstår också skall ha rätt att göra det. Vidare måste enligt motionärerna klart framgå att den fastighetsägare som fått avslag på en begäran om dispens från sophämtning skall kunna få sina besvär allsidigt prövade. Besvärsprövningen skall enligt motionärerna inte kunna begränsas av kommunala beslut om utformning av en renhållningsordning. I motionen yrkas följande tillägg till 4 § andra stycket lagförslaget: "I glesbebyggelse bör undantag enligt 9 § från bortforslingsskyldigheten medges om inte detta medför sanitär olägenhet." Dessutom yrkar motionärerna att 9 § andra stycket skall ha följande lydelse: "Fråga om undantag från renhållningsordningens föreskrifter prövas av hälsovårdsnämnden med stöd av vad som sägs i 4 §".

I detta sammanhang behandlar utskottet även den med anledning av propositionen 1978/79:111 om åtgärder mot krångel och byråkrati m. m. väckt motionen 2461 av Gösta Bohman m. fl. såvitt avser den första delen av yrkandet. Motionärerna hemställer att enskilda fastighetsägare i glesbygd skall ha rätt att föranstalta om omhändertagande av på fastigheten uppkommande avfall såvida det inte kan visas att uppenbara sanitära olägenheter uppkommer.

Utskottet delar föredragandens uppfattning att kommunerna bör ges en stor frihet att, med tillbörligt beaktande av allmänna och enskilda intressen, själva utforma renhållningen inom kommunerna. Härigenom kan renhållningen bättre anpassas till de olika lokala behoven av bortforslingsservice. Utskottet vill understryka det angelägna i att kommunerna tillvaratar denna möjlighet att smidigt anpassa renhållningsorganisationen till de enskildas behov och önskemål inom ramen för vad som från hälso- och miljövårdsynpunkt kan accepteras. En utformning av renhållningsorganisationen i enlighet med här angivna principer bör enligt utskottets mening vara ägnad att undanröja en stor del av missnöjet med den nuvarande ordningen.

Självfallet måste också tillbörlig hänsyn tagas till kommunernas möjligheter att på ett ändamålsenligt och ekonomiskt försvarbart sätt utforma renhållningsorganisationen.

Den föreslagna lagen har utformats som en ramlag med allmänt hållna bestämmelser. I enlighet med vad utskottet nyss uttalat ger lagen kommunerna handlingsfrihet att utforma renhållningen efter de växlande förhållandena som råder i olika kommuner. I motionerna 2461, 2667 och 2681 framförda förslag innebär enligt utskottets mening en begränsning i kommunernas handlingsfrihet som inte är förenlig med vare sig lagförslagets ovan angivna syfte eller med dess karaktär av ramlagstiftning. Utskottet anser emellertid att en tillämpning av lagen i enlighet med föredragandens och av

utskottet i det föregående gjorda uttalanden i denna fråga på ett rimligt sätt beaktar motionärernas synpunkter.

Med hänvisning till det anförda föreslår utskottet att motionerna 2461 i denna del, 2667, yrkandet 2, och 2681 såvitt avser 4 och 9 §§ lämnas utan någon särskild åtgärd från riksdagens sida.

I 7 § andra stycket lagförslaget föreslås att en föreskrift införs av innebörd att när avfall skall forslas bort genom kommunens försorg får avfallet inte grävas ned, komposteras eller på annat sätt slutligt omhändertas av fastighetsinnehavaren.

Föredraganden anför att denna föreskrift har sin motsvarighet i 14 § första stycket normalhälsovårdsordningen. Den innebär i princip att fastighetsinnehavaren är skyldig att överlämna avfallet i fråga till kommunen för bortforsling och slutligt omhändertagande.

I motionen 2681 framhålls i fråga om 7 § lagförslaget att föreskriften i första stycket bör jämkas för att inte förbudet mot omhändertagande på fastigheten av avfall som skall hämtas av kommunen skall ge orimliga konsekvenser. Därför yrkas att 7 § första stycket får ett tillägg som innebär att fastighetsägarna själva får behandla avfallet, om detta sker i ringa utsträckning och inte medför sanitär olägenhet.

I motionen 2667 ifrågasätts om inte bortforslingsförbudet i 7 § lagförslaget får den konsekvensen att dispens krävs för att en fastighetsinnehavare skall få forsla sitt avfall till en container i grannskapet enligt det s. k. Varasystemet.

Enligt utskottets mening kan det i motionen 2681 framförda ändringsförslaget leda till svårigheter i den praktiska tillämpningen. Det bör bl. a. framhållas att begreppet sanitär olägenhet är för snävt för att tillgodose lagens syfte och inte omfattar sådana olägenheter som t. ex. nedskräpning av naturmiljön. Bl. a. med hänsyn härtill är utskottet inte berett frånga regeringens förslag i denna del.

Utskottet vill dock i sammanhanget framhålla att utskottet delar föredragandens åsikt att det kan framstå som omotiverat att en enskild med ett litet hushåll och möjligheter att själv omhänderta sitt avfall på ett godtagbart sätt skall vara tvungen att lämna avfallet till kommunen. Det får förutsättas att kommunerna i sådana och liknande fall utnyttjar sin möjlighet att ge dispens från den kommunala bortforslingen när de lokala förhållandena medger detta.

Utskottet vill med anledning av motionen 2667 hänvisa till 9 § första stycket lagförslaget där det framgår att bortforsling skall ske från områden, fastigheter eller uppsamlingsställen som anges i renhållningsordningen. I renhållningsordning kan således anges att bortforsling skall ske från exempelvis en för ett visst område gemensam container. De enskilda fastighetsinnehavarnas transport av avfallet till containern ingår därvid som ett led i avfallets uppsamling. Motionärernas tveksamhet rörande lagens tolkning i angivna hänscende är således obefogad.

Med hänvisning till det anförda avstyrks motionerna 2667, yrkandet 2, och 2681 såvitt avser 7 § lagförslaget.

Vad utskottet anført innebär att regeringens förslag till utformning av 4, 7 och 9 §§ tillstyrks.

Ansvar

I 24 § lagförslaget finns bestämmelser om ansvar för den som bryter mot 7 § lagförslaget. Av specialmotiveringen till 24 § framgår att paragrafen motsvarar dels 14 § första stycket jämfört med 28 § normalhälsovårdsordningen, dels 6 § kommunala renhållningsordningen.

I motionen 2681 yrkas i anslutning till denna paragraf att 24 § utgår. Utskottet ser för sin del ingen anledning att från lagförslaget utesluta en straffbestämmelse som har sin motsvarighet i nu gällande lagstiftning. Utskottet avstyrker således motionen 2681 i denna del.

Avgifter

Kommunens rätt att bestämma avgifter för sina renhållningstjänster regleras i 15–17 §§ lagförslaget. Av specialmotiveringen framgår att dessa bestämmelser i huvudsak oförändrade förts över från lagen (1965:54) om kommunala renhållningsavgifter, vilken föreslås upphöra att gälla, till den nya renhållningslagen. Bestämmelserna om avgift innebär att avgiften skall utgå enligt taxa som antas av kommunfullmäktige. Taxan skall även innehålla föreskrifter om bl. a. vem som är avgiftsskyldig. Vid bestämmande av avgiften skall självkostnads- och likställighetsprincipen iakttas.

I motionen 2681, yrkandet 2, yrkas att riksdagen uttalar att avgift för sophämtning m. m. inte skall tas ut när det varaktigt inte uppstår något avfall för avhämtning på en fastighet.

Enligt motionen 2461, såvitt den rör avgifter, bör kommunen inte äga rätt att kräva avgifter i sådana fall då något avfall inte står att hämta.

Enligt vad utskottet erfarit torde den kritik som framförts rörande tillämpningen av nu gällande renhållningslagstiftning i stor utsträckning ha gällt sättet att debitera avgift för kommunens renhållningsservice.

De problem som förelagat i nämnda avseende torde många gånger ha sin grund i en alltför strikt tillämpning av renhållningslagstiftningen. En renhållningsorganisation uppbyggd kring en renhållningsordning, med de vida möjligheter till olika lösningar som den ger i fråga om bortforsling av avfall, bör bättre kunna anpassa renhållningen efter de enskildas behov. Genom den nya lagstiftningen skapas därför enligt utskottets mening förutsättningar att på ett smidigt sätt lösa även de problem som kan uppstå i fråga om avgiftsdebitering. Utskottet finner mot angivna bakgrund ingen anledning förorda att riksdagen vidtar någon särskild åtgärd i frågan.

Utskottet föreslår att motionerna 2681 och 2461 i denna del lämnas utan åtgärd.

Vissa frågor rörande återvinning

Utskottet har i detta sammanhang funnit lämpligt att behandla de under den allmänna motionstiden 1979 väckta motionerna 540 och 1986 som berör vissa särskilda återvinningsfrågor. I samband med behandlingen av motionen 2667 har utskottet i det föregående tagit upp allmänna aspekter på återvinning. Som utskottet i nämnda sammanhang redovisat har riksdagen vid flera tillfällen framhållit vikten av att återanvändningsprincipen bör utgöra grunden för avfallshanteringen.

I motionen 540 framhålls att det vore angeläget att underlätta återvinning av järnskrot ur hushålls- och handelsavfall. Motionärerna hemställer därför att riksdagen hos regeringen begär en skyndsam översyn av möjligheterna att skapa såväl en ändamålsenlig hantering av järnskrot i avfallsanläggningar som mottagningskapacitet i stålverken för sådant järnskrot som en framtida råvaruresurs.

I motionen 1986 anføres att återanvändning av papper bör stimuleras. Därför hemställer motionärerna att riksdagen hos regeringen begär utredning om att belägga papper, som tillverkas av virkesråvara och som försäljs inom landet, med en återvinningsavgift i syfte att stimulera utnyttjandet av returpapper.

Vad gäller återvinning av järnskrot ur avfall har naturvårdsverket, enligt vad utskottet erfarit, i skrivelse till regeringen (industridepartementet) framhållit att särskilda insatser behöver vidtas för att anpassa ståltillverkningen till denna skrotråvara. Den ståltillverkning som skall baseras på burkskrot bör enligt naturvårdsverket koncentreras till en eller två platser i landet för att samla tekniken och kunnandet.

I sammanhanget kan även nämnas att riksdagen på regeringens förslag beslutat att öka anslaget till stöd till avfallsbehandling från 25 milj. kr. innevarande budgetår till 59 milj. kr. nästkommande budgetår (prop. 1978/79:100 bil. 13, JoU 1978/79:20 p. 51, rskr 1978/79:253).

I propositionen framhölls härvidlag bl. a. att metoder bör eftersträvas som gör det möjligt att tillvarata och återvinna de tillgångar och resurser som finns i avfallet.

Riksdagens beslut år 1975 om återvinning av avfall förutsatte i fråga om pappersåtervinning att kommunala pappersinsamlingar skulle vara genomförda år 1980. Efterfrågan på returpapper ökar f. n. Enligt vissa prognoser kommer efterfrågan på hushållens tidningar och tidskrifter år 1980 att motsvara den kvantitet som det bedöms vara möjligt att samla in. Sannolikt kommer viss import av returpapper att behövas. Det anförda torde innebära att en återvinningsavgift i enlighet med vad som yrkats i motionen 1986 inte är erforderlig. Utskottet vill dock i detta sammanhang framhålla det angelägna i att kommunala pappersinsamlingar genomförs i enlighet med grunderna för 1975 års riksdagsbeslut så att bästa möjliga förutsättningar för en effektiv pappersåtervinning skapas.

Utskottet föreslår att motionerna 540 och 1986 anses besvarade med vad utskottet här anfört.

Propositionen föranleder i den del den inte särskilt berörts i det föregående ingen erinran från utskottets sida.

Utskottets hemställan

Utskottet hemställer

att riksdagen

1. beträffande grunderna för en reviderad renhållningslagstiftning
 - a) avslår motionerna 1978/79:757 och 1978/79:1977,
 - b) anser motionen 1978/79:2667, yrkandet 1, besvarad med vad utskottet anfört,
 - c) anser motionen 1978/79:2667, yrkandet 3, besvarad med vad utskottet anfört,
2. med avslag på motionen 1978/79:2681, yrkandet 1 i förevarande del, antar 1 § i det genom propositionen framlagda förslaget till renhållningslag.
3. beträffande bortforsling av hushållsavfall och renhållningsordning m. m.
 - a) med avslag på motionen 1978/79:2667, yrkandet 2, och motionen 1978/79:2681, yrkandet 1, båda i förevarande del, antar 4 § förslaget till renhållningslag,
 - b) med avslag på motionen 1978/79:2667, yrkandet 2, och motionen 1978/79:2681, yrkandet 1, båda i förevarande del, antar 7 § förslaget till renhållningslag,
 - c) med avslag på motionen 2667, yrkandet 2, och 1978/79:2681, yrkandet 1, båda i förevarande del, antar 9 § förslaget till renhållningslag,
 - d) avslår motionen 1978/79:2461 såvitt avser omhändertagande av avfall,
4. beträffande ansvar med avslag på motionen 1978/79:2681, yrkandet 1 i förevarande del, antar 24 § förslaget till renhållningslag,
5. beträffande avgifter för sophämtning lämnar motionen 1978/79:2461 i återstående del och motionen 1978/79:2681, yrkandet 2, utan vidare åtgärd,
6. antar förslaget till renhållningslag i den del det inte omfattas av utskottets hemställan ovan,
7. antar det genom propositionen framlagda förslaget till lag om ändring i miljöskyddslagen (1969:387),

8. beträffande ändring i hälsovårdsstadgan på det sätt bifaller regeringens förslag att riksdagen

A. antar ingressen till förslaget till lag om ändring i hälsovårdsstadgan med följande såsom *utskottets förslag* betecknade lydelse:

Regeringens förslag

Härigenom föreskrivs i fråga om hälsovårdsstadgan (1958:663), *dels* att 47–49, 51 och 52 §§ *samt* 83 § 7 skall upphöra att gälla, *dels* att 65 § skall ha nedan angivna lydelse.

Utskottets förslag

Härigenom föreskrivs i fråga om hälsovårdsstadgan (1958:663), *dels* att 47–49, 51 och 52 §§ skall upphöra att gälla, *dels* att 65 och 83 §§ skall ha nedan angivna lydelse.

B. beslutar att 83 § hälsovårdsstadgan skall ha följande lydelse:

Nuvarande lydelse

Med dagsböter *straffes*, om ej gärningen är belagd med straff i annan författning,

1) den som bryter mot bestämmelsen i 20 § andra stycket;

2) den som bryter mot bestämmelsen i 31 §;

3) den som underlåter att fullgöra vad som åligger honom jämlikt 32 § tredje stycket;

4) den som sysselsätter annan med arbete i strid mot bestämmelsen i 37 § första stycket;

5) den som bryter mot bestämmelsen i 40 § eller eftersätter honom jämlikt 42 § första stycket åliggande anmälningsskyldighet;

6) den som anordnar klosett eller urinoar i strid mot någon av bestämmelserna i 46 § första och andra styckena;

7) den som bryter mot någon av bestämmelserna i 48 § punkten b), 51 § och 52 §;

Föreslagen lydelse

83 §

Med dagsböter *straffas*, om ej gärningen är belagd med straff i annan författning,

1) den som bryter mot bestämmelsen i 20 § andra stycket;

2) den som bryter mot bestämmelsen i 31 §;

3) den som underlåter att fullgöra vad som åligger honom jämlikt 32 § tredje stycket;

4) den som sysselsätter annan med arbete i strid mot bestämmelsen i 37 § första stycket;

5) den som bryter mot bestämmelsen i 40 § eller eftersätter honom jämlikt 42 § första stycket åliggande anmälningsskyldighet;

6) den som anordnar klosett eller urinoar i strid mot någon av bestämmelserna i 46 § första och andra styckena;

7) innehavare av stall, ladugård och annat dylikt förvaringsrum för djur, vilken bryter mot någon av

Nuvarande lydelse

8) innehavare av stall, ladugård och annat dylikt förvaringsrum för djur, vilken bryter mot någon av bestämmelserna i 59 § samt 60 § andra stycket punkterna b) och c); samt

9) den som eftersätter honom jämlikt 61 § åliggande anmälnings-skyldighet.

Föreslagen lydelse

bestämmelserna i 59 § samt 60 § andra stycket punkterna b) och c); samt

8) den som eftersätter honom jämlikt 61 § åliggande anmälnings-skyldighet.

C. antar lagförslaget i övrigt,

9. beträffande vissa återvinningsfrågor anser motionerna 1978/79:540 och 1978/79:1986 besvarade med vad utskottet anfört.

Stockholm den 22 maj 1979

På jordbruksutskottets vägnar
SVANTE LUNDKVIST

Närvarande: Svante Lundkvist (s), Hans Wachtmeister (m), Bertil Jonasson (c), Grethe Lundblad (s), Börje Stensson (fp), Filip Johansson* (c), Åke Wictorsson (s), Gunnar Olsson* (s), Märta Fredrikson (c), Håkan Strömberg (s), Gunnar Johansson (m), Rune Johnsson i Mölndal (c), Karl-Erik Svartberg (s), Sven Eric Lorentzon (m) och Wivi-Anne Radesjö (s).

*Ej närvarande vid betänkandets justering.

Reservationer

1. av Hans Wachtmeister, Gunnar Johansson och Sven Eric Lorentzon (alla m) som anser att

dels den del av utskottets yttrande som på s. 14 börjar med "Utskottet delar" och på s. 15 slutar med "riksdagens sida" bort ha följande lydelse:

Som i motionen 2681 anförts innebär lagförslaget bl. a. att kommunal renhållningsordning skall fastställas genom beslut av kommunfullmäktige. Renhållningsordningen kan på grund härav inte angripas med förvaltningsbesvär utan endast genom kommunalbesvär. Detta innebär att den kommun som i sin renhållningsordning inför mycket rigida regler om undantag från renhållningsordningen i praktiken betar kommuninnevärdarna rätten och

möjligheten att efter besvär få till stånd en allsidig och rimlig prövning av frågan. Mot angivna bakgrund finner utskottet det angeläget att vissa modifieringar vidtas i lagförslaget i syfte att stärka den enskildes ställning. Utskottet tillstyrker därför i motionen 2681 framförda förslag till ändrad lydelse av 4, 7 och 9 §§ lagförslaget. Genom denna prövning tillgodoses syftet med motionen 2461 i förevarande del.

dels den del av utskottets yttrande på s. 15 som börjar med "Enligt utskottets" och slutar med "medger detta" samt på s. 16 börjar med "Med hänvisning" och slutar med "9 §§ tillstyrks" bort utgå,

dels utskottets hemställan under 3 bort ha följande lydelse:

3. beträffande bortforsling av hushållsavfall och renhållningsordning m. m.

a. med anledning av regeringens förslag och motionen 1978/79:2461 i denna del och med avslag på motionen 1978/69:2667, yrkandet 2 i denna del, samt med bifall till motionen 1978/79:2681, yrkandet 1 i denna del, antar 4 § förslaget till renhållningslag med följande såsom *reservanternas förslag* betecknade lydelse:

Regeringens förslag

Reservanternas förslag

4 §

Varje kommun skall svara för att hushållsavfall inom kommunen forslas till behandlingsanläggning i den utsträckning som behövs för att tillgodose såväl allmänna hälso- och miljövårdskrav som enskilda intressen.

När kommunen planlägger och beslutar hur skyldigheten enligt första stycket skall fullgöras, skall hänsyn tas till fastighetsinnehavarnas möjligheter att själva ta hand om avfallet på ett från hälso- och miljövårdssynpunkt godtagbart sätt. Kommunen skall vidare beakta att bortforslingen anpassas till behovet för olika slag av bebyggelse.

Varje kommun — — — enskilda intressen.

När kommunen — — — av bebyggelse.

I glesbebyggelse bör undantag enligt 9 § från bortforslingsskyldighet medges, om inte detta medför sanitär olägenhet.

b. med anledning av regeringens förslag och med avslag på motionen 1978/79:2667, yrkandet 2 i denna del, samt med bifall till motionen 1978/79:2681, yrkandet 1 i denna del, antar 7 §

förslaget till renhållningslag med följande såsom *reservanternas förslag* betecknade lydelse:

Regeringens förslag

När avfall skall förslas bort genom kommunens försorg, får avfallet inte grävas ned, komposteras eller på annat sätt slutligt omhändertas av fastighetsinnehavaren.

Skall avfall förslas bort genom kommunens försorg får inte någon annan än den som kommunen anlitat för ändamålet ta befattning med bortforslingen.

c. med anledning av regeringens förslag och med avslag på motionen 1978/79:2667, yrkandet 2 i denna del, samt med bifall till motionen 1978/79:2681, yrkandet 1 i denna del, antar 9 § förslaget till renhållningslag med följande såsom *reservanternas förslag* betecknade lydelse:

Regeringens förslag

För varje kommun skall finnas en renhållningsordning som upptar de föreskrifter som skall gälla för bortforsling av hushållsavfall inom kommunen. I renhållningsordningen skall anges från vilka områden, fastigheter eller uppsamlingsställen som bortforsling skall ske, vilka slag av hushållsavfall som skall förslas bort, hur ofta bortforsling skall ske och hur verksamheten i övrigt skall vara anordnad.

I renhållningsordningen skall föreskrivas under vilka förutsättningar undantag kan medges från renhåll-

Reservanternas förslag

7 §

När avfallet skall förslas bort genom kommunens försorg, får avfallet inte grävas ned, komposteras eller på annat sätt slutligt omhändertas av fastighetsinnehavaren, *såvida inte detta sker i ringa utsträckning och inte medför sanitär olägenhet.*

Skall avfall — — — med bortforslingen.

Reservanternas förslag

9 §

För varje — — — vara anordnad.

Frågor om undantag från renhållningsordningens föreskrifter prövas av hälsovårdsnämnden med stöd av vad som sägs i 4 §.

ningsordningens föreskrifter. Frågor om undantag prövas av hälsovårdsnämnden.

2. av Hans Wachtmeister, Gunnar Johansson och Sven Eric Lorentzon (alla m) som anser att

dels den del av utskottets yttrande på s. 16 som börjar med "Utskottet ser" och slutar med "denna del" bort ha följande lydelse:

Utskottet delar motionärernas uppfattning att straffbestämmelsen bör utgå ur lagförslaget och tillstyrker således motionen 2681 i denna del.

dels utskottets hemställan under 4 bort ha följande lydelse:

4. beträffande ansvar med avslag på regeringens förslag och med bifall till motionen 1978/79:2681, yrkandet 1 i denna del, beslutar att 24 § förslaget till renhållningslag skall utgå,

3. av Hans Wachtmeister, Gunnar Johansson och Sven Eric Lorentzon (alla m) som anser att

dels den del av utskottets yttrande på s. 16 som börjar med "De problem" och slutar med "utan åtgärd" bort ha följande lydelse:

De problem --- (lika med utskottet) --- om avgiftsdebitering. För att undvika de problem med avgiftsdebitering som kännetecknat tillämpningen av nu gällande lagstiftning bör dock enligt utskottets mening genom ett riksdagsuttalande slås fast att avgift ej skall tas ut då det varaktigt inte uppstår några sopor för avhämtning på en fastighet. Utskottet föreslår att riksdagen godkänner vad utskottet sålunda anfört med anledning av motionerna 2461 och 2681 i förevarande delar.

dels utskottets hemställan under 5 bort ha följande lydelse:

5. beträffande avgifter för sophämtning godkänner vad utskottet med anledning av motionen 1978/79:2461 i denna del och motionen 1978/79:2681, yrkandet 2, anfört om debitering av avgifter för sophämtning,

4. av Bertil Jonasson, Filip Johansson, Märta Fredrikson och Rune Johnsson i Mölndal (alla c) som anser att

dels den del av utskottets yttrande på s. 14 som börjar med "Självfallet måste" och slutar med "utforma renhållningsorganisationen" bort utgå,

dels den del av utskottets yttrande som på s. 14 som börjar med "Den föreslagna" och på s. 15 slutar med "motionärernas synpunkter" bort ha följande lydelse:

Den föreslagna --- (lika med utskottet) --- olika kommuner. Utskottet anser sig med hänsyn härtill inte böra tillstyrka de förslag till lagändringar som framlagts i motionerna 2667 och 2681. Utskottet vill dock kraftigt understryka de förväntningar på en efter enskildas behov och önskemål smidigt anpassad renhållningsorganisation som uttryckts i det föregående. Det nu sagda innebär inte att utskottet motsätter sig att tillbörlig hänsyn tas till kommunernas möjligheter att på ett ändamålsenligt och ekonomiskt försvarbart sätt utforma renhållningsorganisationen. Enligt utskottets mening bör dock särskild hänsyn tas till i motionen 2667 exemplifierade förhållanden, såsom förekomst av s. k. multrumanläggning eller djurhållning på jordbruksfastigheter. Utskottet förutsätter att renhållningsorganisationen kommer att utformas enligt här angivna synpunkter utan att riksdagen behöver vidta sådana ändringar i lagförslaget som motionärerna åsyftar.

1 Förslag till Lag om hantering av avfall

Bilaga

Härigenom föreskrivs följande.

Inledande bestämmelser

1 § Med *hantering* avses i denna lag uppsamling, förvaring, bortforsling, omhändertagande (behandling, deponering, kompostering eller återvinning) eller därmed jämförliga förfaranden.

Med *renhållningstört* avses i lagen område med fastställd stads- eller byggnadsplan. Kommunfullmäktige får dock besluta

1. att icke exploaterat område med fastställd stads- eller byggnadsplan ej skall utgöra renhållningstört eller
2. att område med sammanhängande betydande permanent- eller fritidsbebyggelse utom fastställd stads- eller byggnadsplan skall utgöra renhållningstört.

2 § Med *fastighetsinnehavare* förstås i denna lag

1. fastighetens ägare,
2. den som är skattskyldig för fastigheten enligt kommunalskattelagen (1928:370) eller
3. nyttjanderättshavaren, om hela fastigheten har upplåtits med annan nyttjanderätt än som avses i 7 kap. 3 § jordabalken.

3 § Finns i fråga om visst avfall särskilda bestämmelser i annan författning gäller denna lag endast i den mån den inte strider mot dessa särskilda bestämmelser.

4 § Vid hantering av avfall skall så förfaras att det ej uppkommer sanitär olägenhet eller olägenhet från miljövardssynpunkt.

5 § Fastighetsinnehavare är skyldig att samla upp avfall som finns inom fastigheten och, om ej avfallet omedelbart forslas bort eller omhändertages, förvara det så att sanitär olägenhet ej uppkommer.

I fråga om byggnad eller del av byggnad som disponeras av annan än fastighetsinnehavaren åvilar skyldighet enligt första stycket denne.

Hushållsavfall

6 § Kommun är skyldig tillse att behandlingsanläggning eller upplagsplats för hushållsavfall från kommunen finns att tillgå.

7 § Kommun är skyldig att forsla hushållsavfall till behandlingsanläggning eller upplagsplats, om ej regeringen föreskriver annat.

Kommuns skyldighet gäller ej komposterbart hushållsavfall från fastighet utanför renhållningstört, om fastighetsinnehavaren anmäler att han avser

att själv omhändertaga avfallet. Kommuns skyldighet gäller i sådana fall inte heller det icke komposterbara hushållsavfallet, om fastighetsinnehavare i samband med sin anmälan meddelar att han avser att forsla avfallet till plats som kommunen anvisar. Anmälan görs till kommunal nämnd som kommunfullmäktige bestämmer. Kommuns skyldighet upphör för nästföljande kalenderår under förutsättning att fastighetsinnehavaren har gjort anmälan före utgången av september månad.

Om hälsovårdsnämnden finner att fastighetsinnehavaren inte hanterar avfallet på ett från sanitär synpunkt eller miljövårdssynpunkt godtagbart sätt, får nämnden besluta att fastighetsinnehavaren skall vara skyldig att anlita kommunen för bortforslingen av avfallet.

8 § Är det av särskild betydelse från återvinningssynpunkt, får regeringen föreskriva skyldighet för fastighetsinnehavare att förvara visst slag av hushållsavfall som skall forslas bort genom kommunens försorg skilt från annat avfall i avvaktan på bortforsling. De bestämmelser som behövs för ändamålet meddelas av regeringen.

Regeringen får överlåta åt förvaltningsmyndighet eller kommun att meddela föreskrifter enligt första stycket.

Annat avfall än hushållsavfall

9 § Regeringen bemyndigas föreskriva att 7 eller 8 § denna lag skall gälla helt eller delvis även beträffande annat avfall än hushållsavfall. Regeringen får överlåta åt förvaltningsmyndighet eller kommun att meddela sådana föreskrifter.

Avgifter

10 § Kommun får besluta att avgift skall erläggas för bortforsling och för omhändertagande av avfall genom kommunens försorg.

Avgift skall bestämmas till högst det belopp som motsvarar kostnaderna för driften innefattande amortering och förräntning av investerade medel.

Avgift skall erläggas enligt taxa som antages av kommunfullmäktige. Taxan skall innehålla föreskrift om vem som är avgiftsskyldig och till vem avgiften skall erläggas.

Tillsyn, ansvar och besvär m. m.

11 § Hälsovårdsnämnd har att utöva tillsyn över att sanitär olägenhet ej uppkommer vid hantering av avfall.

I hälsovårdsstadgan (1958:663) finns bestämmelser om hälsovårdsnämnds tillsyn, om övervakning och tillsyn i övrigt över den allmänna hälsovården samt om ansvar för den som orsakar sanitär olägenhet.

12 § I den utsträckning som kommun är skyldig att forsla bort avfall får ej avfallet omhändertagas eller forslas bort av annan person än den kommunen anlitar för detta ändamål.

13 § Den som yrkesmässigt eller annars i större omfattning tar befattning med avfall i strid mot 12 § döms till böter.

14 § Hälsovårdsnämnds beslut enligt 7 § tredje stycket överklagas hos länsstyrelsen genom besvär.

Länsstyrelsens beslut överklagas hos kammarrätten genom besvär.

15 § Regeringen eller, efter regeringens bestämmande, förvaltningsmyndighet eller kommun får meddela föreskrifter om skyldighet enligt 4 och 5 §§.

1. Denna lag träder i kraft den 1 januari 1980.

2. Genom lagen upphävs lagen (1965:54) om kommunala renhållningsavgifter.

3. Kommuns skyldighet enligt 7 § första stycket nya lagen beträffande avfall som avses i andra stycket upphör vid utgången av april månad 1979 under förutsättning att fastighetsinnehavaren har gjort anmälan före utgången av januari månad.

2 Förslag till

Lag om ändring i miljöskyddslagen (1969:387)

Häriigenom föreskrivs att 22 § miljöskyddslagen (1969:387) skall ha nedan angivna lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

22 §

Den som fått tillstånd enligt denna lag till miljöfarlig verksamhet kan ej på grund av bestämmelse i lagen eller i hälsovårdsstadgan *den 19 december 1958 (nr 663)* åläggas att upphöra med verksamheten eller att med avseende på denna vidtaga försiktighetsmått utöver vad som anges i tillståndsbeslutet, om ej annat följer av 23–25 § eller 40 § andra stycket.

Den som fått tillstånd enligt denna lag till miljöfarlig verksamhet kan ej på grund av bestämmelse i lagen eller i hälsovårdsstadgan *(1958:663) eller i lagen (1979:000) om hantering av avfall* åläggas att upphöra med verksamheten eller att med avseende på denna vidtaga försiktighetsmått utöver vad som anges i tillståndsbeslutet, om ej annat följer av 23–25 § eller 40 § andra stycket.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1980.

3 Förslag till

Lag om ändring i kommunala renhållningslagen (1970:892)

Härigenom föreskrivs att 4–6 §§ kommunala renhållningslagen (1970:892) skall upphöra att gälla vid utgången av år 1979.

4 Förslag till

Lag om ändring i hälsovårdsstadgan (1958:663)

Härigenom föreskrivs att 9 kap. hälsovårdsstadgan (1958:663) skall upphöra att gälla vid utgången av år 1979.